

Het verhaal van verloskunde

de geschiedenis van de geboortezorg in Europa

Vraag bij dit thema

(lang leve de accreditatie)

Welk thema in ‘de geschiedenis van de geboortezorg’
raakt me en waarom?

Er was eens...

een matriarchische samenleving?

Landbouw leidt (of lijdt?) tot verandering

Baren is een vrouwenaangelegenheid

De vroedvrouw als opgeleide vrouw of met een lage sociale status?

Een geschikte vroedvrouw is geletterd, met verstand, een goed geheugen, ze houdt van haar werk, wordt gerespecteerd en weet hoe haar zintuigen te gebruiken. Ze is gezond en robuust en volgens sommige mensen voorzien van lange dunne vingers en korte vingernagels. (Soranus van Ephesus, arts)

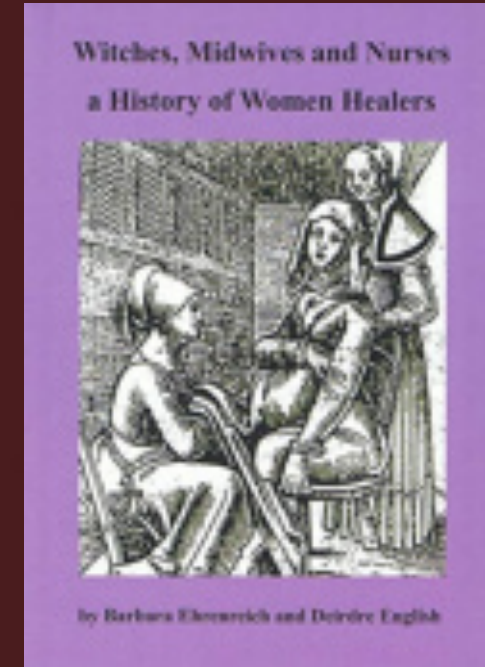

Vroedvrouw in de Middeleeuwen

At child-bed when the gossips meet,
Fine stories we are told:
And if they get a dup too much,
Their tongues they cannot hold.

(...)

Washing at the river's side
Good housewives take delight:
But scolding sluts care not to work,
Like wrangling queens they fight.
Then gossips all a warning take,
Pray cease your tongue to rattle:
Go knit, and sew, and brew, and bake,
And leave off TITTLE-TATTLE.

vroedvrouw of heks?

Niemand doet de katholieke kerk meer kwaad dan de vroedvrouwen

De wetenschappelijke revolutie (16^e eeuw)

De vroedvrouwen worden lid van het Chirurgijns-gilde en betalen het gilde een jaarlijks bedrag.

Op advies van de stads-artsen zullen zij zo mogelijk ongelukken voorkomen, die door nalatigheid veroorzaakt worden.

Zo gauw een moeilijke geboorte plaatsvindt, of de nageboorte vast blijft zitten of de navelstreng mocht breken, dan dienen de vroedvrouwen een ervaren arts te roepen voor advies

Als de nageboorte niet als geheel naar buiten komt mogen de vroedvrouwen het niet in het vuur werpen, maar moeten het eerst tonen aan een ervaren arts; want daaruit komen veel ongelukken en ziekten voor.

Dit alles op een boete van f 50,- en een correctie door een rechterlijke straf door de schepenen.

Dat de vroedvrouwen aan kraamvrouwen geen medicijnranken of -poeders geven behalve amandelolie, kaneelwater of andere zaken van ondergeschikte betekenis.

Overige medicijnen moeten worden overgelaten aan artsen, op straffe van f 10,-

Vroedvrouwen hebben het recht op onderwijs in de anatomiekamer van het Chirurgijns-gilde. Indien een vrouwelijk kadaver aanwezig is, dan zal er door de Anatoom onderwijs gegeven worden over de baarmoeder en daarmee verbonden organen.

Deze brief zal in kopie aan alle vroedvrouwen worden gezonden zodat zij zich zullen voegen naar deze regels.

Gepubliceerd door de Delftse Wethouders op 11 september 1656

Industriële revolutie (1760-1840)

de vrouw is van nature moederend en zacht en dus geschikt om zieken te verzorgen maar NIET om erover na te denken aangezien haar hersenpan daarvoor te klein is

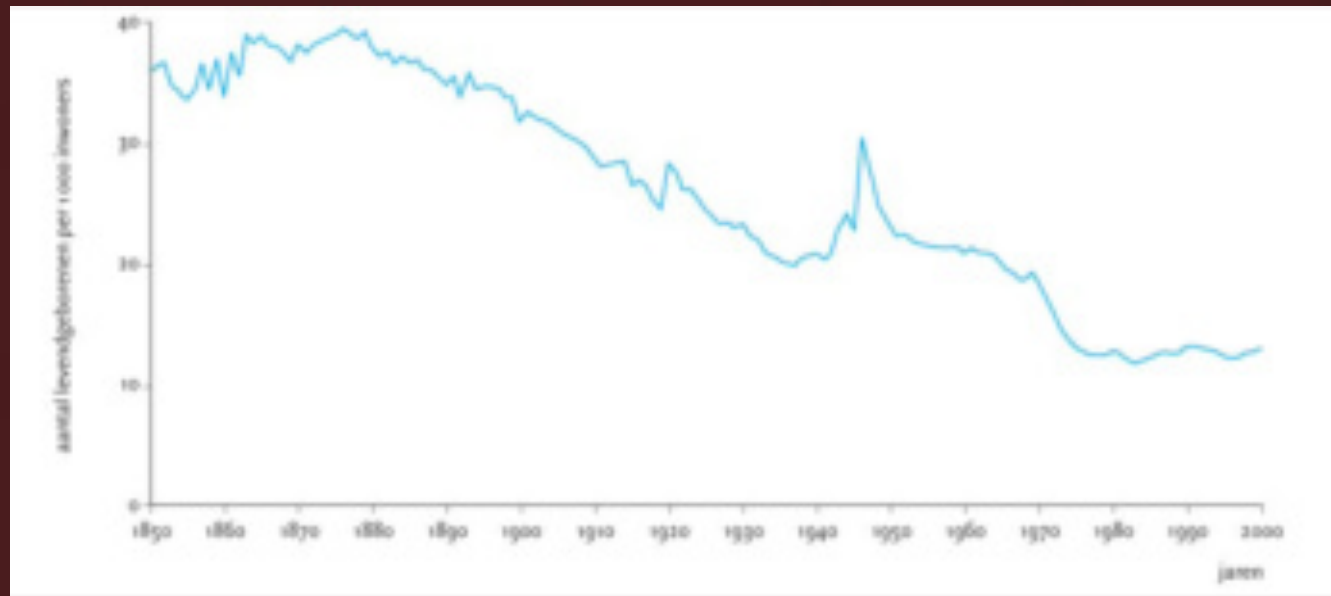
De baker (voorloper kraamverzorgende)
en de verpleegkundige

Verschuiving naar kraamklinieken

Industriële revolutie (1760-1840)

FIGUUR 4. Zuigfles met slang en speen, die in de wieg werd geplaatst. Deze vorm van zuigelingenvoeding werd toegepast in de tweede helft van de 19e eeuw.*

Ondertussen in de Verenigde Staten

De 'vader van de gynaecologie' James Marion Sims experimenteerde op tot slaaf gemaakte vrouwen, want 'Zwarte mensen voelen geen pijn'.

Pijnstilling

de verschuiving van de baring naar het ziekenhuis
en de eerste feministische golf

Ondertussen in de VS:

DeLee: I often wondered whether nature did not intend women should be used up in the process of reproduction, in a manner analogous to that of the salmon, which dies after spawning.

Perhaps laceration, prolapse and all the evils are, in fact, natural to labor and in fact normal... If you adopt this view, I have no ground to stand on, but, if you believe that a woman after delivery should be as healthy, as well as anatomically perfect as she was before, and that the child should be undamaged, then you will have to agree with me that labor is pathogenic, because experience has proved such ideal results exceedingly rare.

Nederland blijft thuis...

geborenen naar plaats van geboorte

	thuis %	in ziekenhuis	poliklinisch of kliniek
1952	77,9	22,1	
1955	76,1	23,9	
1960	72,6	27,4	
1965	68,5	31,5	
1970	57,3	42,7	2,5
1975	44,4	55,6	8,6
1980	35,4	64,6	22,7
1983	35,1	64,9	36,0
1985	36,6	63,4	

Verschuiving naar het ziekenhuis en de (her)opkomst van de doula

en wat de tweede feministische golf daarmee te maken heeft

...De specifieke beroepsidentiteit van de zelfstandig gevestigde verloskundige, gevoegd bij haar specialisatie in de fysiologische verloskunde, maakt dat er in Nederland een aantal concrete omstandigheden aanwezig zijn voor de studie naar een aantal hypothesen ontleend aan de sociologische professionaliseringstheorie. Zo kan verondersteld worden dat de academisering van de verloskunde aanleiding is tot overmatige medicalisering. De holistische en procesmatige benadering zoals die onder verloskundigen gebruikelijk is rijmt slecht met de traditionele medisch-technische benadering. Een academische opleiding in de verloskunde zorgt er niet alleen voor dat de aard van kennisontwikkeling en -overdracht een specifiek karakter heeft, maar ook dat het bezit van die kennis verbonden is met een sterkere machtspositie. Te verwachten valt dan dat de studie van de (preventie van de) pathologie een hogere status heeft dan die van de (bevordering van de) fysiologie. Bovendien zullen deze verschillen in macht en status doorwerken in de invloed die de respectievelijke beroepsgroepen hebben op de mate waarin zij over subsidie kunnen beschikken...

Aya Crébas

En ze leefden nog lang en gelukkig. Of toch niet?

Het geboortezorgsysteem is niet kapot.
Het reflecteert de huidige maatschappij.

De vraag is: welke geschiedenis willen wij schrijven?
Hoe gaat jouw beroepsgroep de geschiedenis in?

(2e vraag accreditatie)

Waar komt deze informatie vandaan?

- Correspondent: <https://decorrespondent.nl/12879/wat-we-van-jagers-en-verzamelaars-over-mannelijkheid-en-vrouwelijkheid-kunnen-leren/3620611682622-b3c0f5ea>
- van Daalen, R. De groei van de ziekenhuisbevalling: Nederland en het buitenland
- Davison, C. et al. (2018) The F word: Midwifery students' understanding of feminism
- Ehrenreich, B. & English, D.: Witches, midwives and nurses
- French, V. "Midwives and Maternity Care in the Roman World"
- Hardwicke Collins, J: Herstory
- Marland, H. The Art of Midwifery: Early Modern Midwives in Europe
- Owens, D.C.: Medical bondage: *Race, Gender, and the Origins of American Gynecology*
- Radford Ruether, R: Goddesses and the divine feminine
- Reed, R: Reclaiming childbirth as a rite of passage
- Schrader, Catharina: Memoryboek van de vrouwen. https://www.dbnl.org/tekst/schr057memo01_01/schr057memo01_01_0001.php
- Schultz, L: Nederlandse verloskundigen, hun historie en verloskundig erfgoed: een veronachtzaamd gebied
- Treffers, P.E. (2008) Zuigelingensterfte en geboorten in de 19e en begin 20e eeuw
- <https://www.fni.nl/kraamzorg-thuis> (geschiedenis kraamverzorgende)
- <https://adoc.pub/vroedvrouwen-het-oudste-beroep-ter-wereld.html> historie België